

'Canys ganwyd i chi heddiw Geidwad yn Ninas Dafydd ...' 'Ganwyd Iesu ...'

Yn ddiweddar, ysgrifennodd **Manon George** am ei hoff emyn ym mhapur misol Capel y Tabernacl, Caerdydd, gan ddewis y garol 'Ganwyd Iesu' o waith ei thaid, sef W. R. P. George, Cricieth. Dyma grynodeb o'r erthygl.

Ysgrifennwyd y garol yn ystod y 1950au a'i chanu am y tro cyntaf mewn oedfaon Nadolig yng Nghapel Berea, Cricieth, lle roedd fy nhaid yn aelod. I Gapel Berea yr âi Nain a Taid Gwaun Ganol (rhieni fy mam) hefyd wedi iddynt symud i Gricieth o Ruthun ganol yr wythdegau.

Tri phennill oedd i'r garol yn wreiddiol, sef penillion 1, 3 a 4. Mae'n debyg bod Taid yn meddwl bod angen pennill ychwanegol i gyfleu'r 'llawenydd mawr dros ben' y cyfeirir ato yn Mathew 2:10. Dwi'n hoffi meddwl bod llunio'r ail bennill efallai'n cydfynd â'i lawenydd mawr o ddod yn daid am y tro cyntaf, gan mai yn ei gyfrol *Dringo'r Ysgol*, a gyhoeddwyd yn 1989, y ceir y garol yn ei ffurf bresennol, cyfrol a gyflwynwyd 'I'm gwraig Greta – "Nain" bellach'.

Yn ystod fy magwraeth, roedd cyfnod y Nadolig yn bwysig yng nghartref Nain a Taid yng Ngarthcelyn, Cricieth. Un o Nuremberg, yr Almaen, oedd Nain, lleoliad un o farchnadoedd Nadolig hynaf ac enwocaf y byd. Mae gen i atgofion arbennig iawn o ymweld â'r Christkindlesmarkt, a dw i'n gobeithio y bydd cyfle i fynd ag Esther a Greta, plant Rhys a finna, yno un dydd er

mwyn iddyn nhwtha hefyd brofi hud a hanes dinas enedigol eu hen nain. Bu farw Nain, neu Oma fel yr oedd Esther, ein merch hynaf, yn ei hadnabod, yn dawel yn ei chwsg ar gychwyn Adfent 2022. Yn gynharach y diwrnod hwnnw roedd hi wedi addurno'r tŷ o'r top i'r gwaelod a'r danteithion tymhorol yn hen barod.

Yn ystod yr un wythnos, fe wnaethon ni ddarganfod ein bod yn disgwyl ein hail blentyn, ac roedd galw ein merch fach yn Greta felly'n ddewis naturiol. Efallai fod canu carol mewn angladd, fel y gwnaethon ni wrth ffarwelio â Nain, yn beth anarferol i'w wneud, ond daeth canu geiriau Taid â llawer o gysur i ni fel teulu y diwrnod hwnnw. Yn yr un modd, mae canu'r garol yng Nghapel y Traeth, Cricieth, neu yn y Tabernacl yn ystod mis Rhagfyr yn dwyn atgofion cynnes, ac ambell ddeigrin. Dwi'n sicr y byddai Taid wrth ei fodd yn meddwl am ei ddwy orwyres fach wedi'u gwisgo fel angylion yn canu ei garol yn nrama Nadolig plant y Tabernacl y llynedd.

I berson a fagwyd yng nghyfnod erchyll y tridegau a'r pedwardegau yn yr Almaen, roedd hanes y geni gwrthiol a bod goleuni yn trechu'r tywyllwch mwyaf yn sail cadarn i fywyd Nain. Ganwyd Iesu'n nyddiau Herod. Daeth Iesu i fyd yr unben, i fyd llawn creulondeb, i fyd sy'n anhygoel o debyg i'n byd ni heddiw. Ganwyd Iesu'n nyddiau Hitler a Putin hefyd. Ond i fyd o garedigrwydd mawr yn ogystal, byd rhoddion y bugeiliaid a'r doethion. Mae'r ddeuliaeth yna'n parhau o oes i oes. Yn y geni gwrthiol ym Methlehem gwelwn wyneb Iesu sy'n Frenin nef.

Edrychaf ymlaen at gyflwyno'r garol unwaith eto eleni i Esther a Greta, ein trysor ni, gan obeithio y gwnân nhwtha hefyd ddilyn eu hen neiniau a theidiau gan ganu 'A thra rhodiom lwybrau daear / Iesu Grist fo'n brenin ni'.

Dathlu'r Nadolig yn Eifionydd

Dyma dri llun o blant ysgolion Sul wedi iddynt gyflwyno'u gwasanaethau Nadolig. Os ydych am gynnwys eich lluniau chi yn *Cenn@d*, gofynnwn i chi eu hanfon atom cyn 30 Rhagfyr, er mwyn i ni eu cyhoeddi'n brydlon. Gofynnwn i chi hefyd sicrhau bod caniatâd wedi'i sicrhau i gyhoeddi'r lluniau.

Criw Ysgol Sul Pencaenewydd

Criw Ysgol Sul Chwillog

Criw Ysgol Sul Cricieth

Os ydych yn poeni am unigolyn neu sefyllfa ac angen cyngor diogelu, cysylltwch â'r Panel Diogelu Cydenwadol 01745817584 / 07957510346 yn ystod oriau swyddfa
post@panel.cymru panel.cymru
neu Thirtyone:eight 0303 003 1111
(am gyngor tu allan i oriau swyddfa)

Cyhoeddir *Cenn@d* ar y cyd gan Eglwys Bresbyteraidd Cymru ac Undeb Bedyddwyr Cymru.
Oni nodir yn wahanol, nid yw barn cyfranwyr *Cenn@d* yn cynrychioli barn swyddogol Eglwys Bresbyteraidd Cymru nac Undeb Bedyddwyr Cymru.
Gallwch anfon eich cyfraniadau / gohebiaethau / ymholiadau at:
huw@cennad.cymru | aled@ysgolsul.com
www.cennad.cymru [f CennadCymru](https://www.facebook.com/CennadCymru) [@CennadCymru](https://www.instagram.com/CennadCymru)